

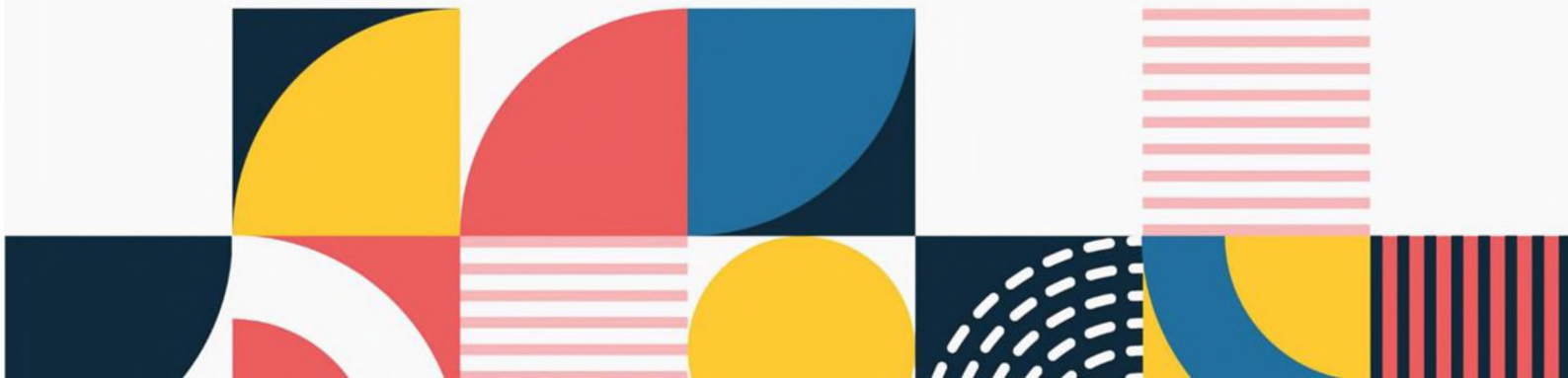

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

Телебан Анастасія, Щур Людмила, Солонинка Тетяна. Еволюція української хореографії: від народного танцю до сучасного сценічного мистецтва.....	206
Тімошкіна Маргарита, Водяна Валентина. Синергія музики і танцю у хореографічному мистецтві: теоретичний та практичний аспекти.....	211
Фаїна Катерина. Фортепіанна музика для дітей у творчості Василя Барвінського та Мирослава Скорика: неперервність мистецьких та педагогічних традицій..	217
Філіпєць Надія. Розвиток дитячого фортепіанного репертуару у творчості Миколи Колесси.....	221
Ціж Остап. Сучасна інтерпретація колядок на бандурі.....	227
Шевчук Анастасія, Качуринець Сергій. Взаємозв'язок народного танцю та музичного фольклору як основа формування української хореографічної культури.....	233
Шелевей Богдан, Качуринець Сергій. Історичні аспекти виникнення та розвитку українського народного танцю.....	240
Шерстій Уляна. Фестиваль «Дзвони Лемківщини» у сучасному культурно-мистецькому ландшафті Тернопільщини.....	247
Яремій Ангеліна, Лупак Наталія. Вплив Павла Вірського на сучасну українську хореографію.....	252
Яценко Галина. Українська духовна пісня в репертуарних програмах виконавських колективів.....	259

ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

Керстенюк Максим. Тоталітаризм у сучасному науковому дискурсі.....	265
Костюк Мирослава. Важливість формування полікультурної компетентності майбутнього фахівця засобом діалогізації у процесі вивчення англійської мови.....	271

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Цвігун Дар'я. Роль фізичної активності у формуванні здорового способу життя у молоді.....	280
--	-----

ФЕСТИВАЛЬ «ДЗВОНИ ЛЕМКІВЩИНИ» У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ЛАНДШАФТІ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Уляна Шерстій,

аспірантки IV курсу спеціальності 025 Музичне мистецтво

факультету мистецтв

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

науковий керівник:

кандидат мистецтвознавства, професор,

заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри

музикознавства та методики музичного мистецтва

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

Богдан Водяний

У статті розглянуто історичні передумови формування фестивалю, його роль у збереженні автентичних традицій та репрезентації лемківської культури у сучасному мистецькому контексті. Описано основні етапи заходу, інновації в програмі та внесок у зміцнення зв'язків між лемківськими громадами України та діаспори.

Ключові слова: *музичне мистецтво, фестиваль, музичний конкурс, фестивально-конкурсний рух, музичне мистецтво Тернопільщини.*

Питанням дослідження лемківської культури займалися І. Бермес (Бермес, 2018), В. Грабан (Грабан,, 2019), В. Грабчак (Грабчак, 2019), Ф. Колесса (Колесса, 1970), О. Німець (Німець, 2022), Б. Струмінський (Струмінський, 1988), О. Фабрика-Процька (Фабрика-Процька, 2002) та інші.

Всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» є одним із найвідоміших фольклорних форумів Тернопільщини. Організаторами

фестивалю виступають Всеукраїнське товариство «Лемківщина», управління культури Тернопільської обласної державної адміністрації та Тернопільський обласний методичний центр народної творчості за підтримки Міністерства культури та стратегічних комунікацій України та громадських організацій. Метою фестивалю є збереження та популяризація лемківської культури, а також зміцнення та розширення зв'язків між аматорськими колективами. Це особливо важливо через історичну долю лемків на Тернопільщині.

Наведемо коротку історичну довідку. У результаті угоди між Урядом УРСР і Польським комітетом національного визволення від 9 вересня 1944 року, з Північної Лемківщини було депортовано близько 484 тисяч осіб, яких розсіяли по різних областях України, причому 174 тисячі лемків опинилися на Тернопільщині. Протягом років лемки, їхні діти, внуки та правнуки зберегли пам'ять і любов до своєї історичної батьківщини. Вони зберегли свою унікальну говірку, духовну та матеріальну культуру, одяг, традиції та обряди. Лемківське народне мистецтво, зокрема пісня і музика, також є багатим і різноманітним.

Ідея організувати фестиваль народилася в 1994 році серед активістів Всеукраїнського товариства лемків «Забужжя». Головною метою було збереження та популяризація лемківської культури. Перший фестиваль було проведено в 1995 році в селі Кривка, що на Львівщині. Починаючи з 1997 року, його традиційно проводять в урочищі «Бичова» поблизу міста Монастириська Тернопільської області.

На сьогоднішній день фестиваль «Дзвони Лемківщини» отримав міжнародне визнання. Для представлення лемківської культури на свято постійно приїжджають десятки колективів та виконавців з різних областей України та зарубіжжя, зокрема із Сербії, Хорватії, Польщі, Словаччини, Канади та США. Культурний обмін із зарубіжними колективами дозволяє розширити межі фестивалю, зміцнити зв'язки між лемками світу та зробити цей захід міжнародним святом лемківської спадщини. Учасники із закордону часто привозять не лише свої творчі номери, але й елементи традиційного вбрання та ремесел, що збагачує атмосферу фестивалю.

За роки проведення фестивалю сформувалася чітка структура заходу, який триває два дні. Урочисте відкриття «Дзвонів Лемківщини» розпочинається ходою від центру фестивального містечка до музейного комплексу, основного місця святкувань під назвою «Лемківське село». Місто має кілька важливих локацій, які щороку привертають особливу увагу учасників фестивалю, зокрема Пам'ятний знак депортації лемків, фігура Покрови Святої Богородиці, пам'ятник Т. Шевченку, тощо.

Перший день традиційно присвячений дітям, яких знайомлять з лемківською культурою, звичаями та обрядами. Для наймолодших організовують різноманітні забави та спортивні змагання. Усі разом запалюють символічну ватру як знак пам'яті про предків та їхні традиції, які зобов'язалися передати наступним поколінням.

У 2019 році організатори запропонували цікаві нововведення, такі як молодіжні забави «Лемківські гоцки» та польову експедицію «Спогад», де проводився відео- та аудіозапис спогадів лемків, які пережили депортацію або ж зберегли перекази про ті часи від своїх батьків.

Під час фестивалю працюють локації з народними промислами, де проводяться різноманітні майстер-класи, від пов'язування хустки до молотіння зерна. Останні кілька років до програми заходу входить перегляд документальних фільмів про історію та культуру лемків.

Завдяки ідеям та співпраці старшого і молодого поколінь лемків, що реалізуються за підтримки Об'єднання лемків та організаторів фестивалю, кожного року додаються нові елементи та події до програми фестивалю. Тематика заходів змінюється з року в рік. Наприклад, у 2018 році «Ватра» була проведена у форматі весільної обрядовості. У лемківському тижневику «Наше слово» за цей рік було зазначено що програму «Ватри» організували у формі народних традицій: заручини, весілля, «поправини».

На фестивалі виступають хори, ансамблі та солісти, які виконують автентичні лемківські пісні. Це не лише професійні артисти, але й аматорські колективи, які зберігають народну спадщину.

Проаналізувавши заявки та програми фестивалів різних років, які знаходяться у Всеукраїнському товаристві «Лемківщина», можна стверджувати, що фестиваль «Дзвони Лемківщини» зберігає та популяризує унікальні автентичні лемківські пісні, такі як: «Як я си заспівам», «А я іду селом», «Широке коріння», «В гаї зеленім», «Червена калина», «Мала баба курку», «Будьмо», «Мила моя», «Мамцю моя», «А в неділю рано», «Мала я фряра-годинаря», «Ой на горі дубина», «Тиха вода», «Била я весела», «Через поле широкеє», «На поточку прала», «Чи я то хатина», «Ой чорна, біла скеля!..», «Ходит дзядик, ходит», «Не плачте ви мамко», «Бодай ся когут знудив», «Пониже за лужа», «Ой Яничку», «Дівчино моя», «Як я жито грабала зелене», «Широке коріння», «А в неділю рано», «Чем же єм не прийшов», «А на то нич не дбам», «Гей вечер, Боже вечер», «Горіла липка», «Буде ярмах», «Ой не буду все лем банувати», «Гори мої, гори зеленії», «За поляном чорна роля» та інші.

Сучасні мистецькі колективи та виконавці передають слухачам і глядачам лемківський фольклор у різних формах: від збереження його первинної автентичності до адаптації народних пісень для української естради шляхом аранжування, використання сучасних інструментальних можливостей і експериментів у вокалі. Основною метою, безперечно, залишається відтворення духу лемківської музичної культури. Цей дух, очевидно, є особливо зрозумілим і близьким тим митцям, які мають у своєму житті зв'язок із лемківським переселенським досвідом.

Фестиваль збирає лемків з України та діаспори, створюючи платформу для обміну досвідом. Це свято є символом єдності та пам'яті про лемківську культуру. Фестиваль «Дзвони Лемківщини» є не лише розважальним дійством, але й служить важливим соціальним заходом для спільноти лемків, сприяючи їхньому об'єднанню та збереженню традицій у сучасному світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бермес, І. (2018). Фестиваль «Лемківська Ватра» в Ждині в історії та культурі субетносу. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 101–105.
2. Грабан, В. (2019). Лемківська ватра давала можливість лемкам бути в себе. *Український альманах*. Варшава.
3. Грабчак, В. (2019). У двадцятьє кличуть дзвони нас (XX Міжнародний фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини»). Тернопіль.
4. Колесса, Ф. (1970). Характеристичні признаки мелодій народних пісень з Лемківщини. *Музикознавчі праці*, 533–534. Київ: Наук. думка.
5. Німець, О. (2022). Лемківські фестивалі як форма збереження культурної ідентичності. *Студентські наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, (1), 50–58.
6. Струмінський, Б. (1988). *Лемківщина. Земля, люди, історія, культура*. Нью-Йорк.
7. Фабрика-Процька, О. (2002). Лемки України: історія, культура, духовність. *Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць*, 13, 76–80

